

Sygn. akt VI U 1471/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2020 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: R. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 5 marca 2020 r., znak: (...)

w sprawie: R. Z.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza iż ubezpieczony R. Z. za okres od 1 kwietnia 2019 r. do 30 kwietnia 2019 r. pobrał należne nauczycielskie świadczenie kompensacyjne i nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za powyższy okres w kwocie 3 431, 97 (trzy tysiące czterysta trzydzieści jeden 97/100) złotych ;
- 2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonego R. Z. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 1471/20

UZASADNIENIE

Decyzją o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń z dnia 5 marca 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że ubezpieczony R. Z. pobrał nienależne, nienależnie świadczenia za okres od 1 kwietnia 2019 r. do 30 kwietnia 2019 r. w łącznej kwocie 3.431 zł 97 gr z tytułu nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Organ rentowy w uzasadnieniu tej decyzji i z powołaniem się na art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za powyższy okres, w powyższej wysokości, ponieważ w kwietniu 2019 r. ubezpieczony pracował w Szkole Podstawowej w J.. Dalej organ rentowy wskazał, że prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ulega zawieszeniu bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w jednostkach wymienionych w art. 1 ustawy z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. Odwołanie od powyższej decyzji wniósł w imieniu ubezpieczonego jego pełnomocnik procesowy, podnosząc zarzut błędnej interpretacji przez organ rentowy art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, a z ostrożności procesowej skarżący podniósł także zarzut wadliwego zastosowania art. 84 ust. 2 pkt. 1 i ust. 8 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych. W uzasadnieniu powyższych zarzutów i w uzasadnieniu jednocześnie odwołania skarżący podnosił, iż przy wykładni art. 9 ust. 2 powołanej ustawy o świadczeniach, o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych trzeba mieć na uwadze, iż samo..., takie samo znaczenie zwrotom użytym w różnych aktach prawnych z uwagi na spójność systemu prawnego. Skarżący podnosił, że pojęcie pracy zarezerwowane jest dla stosunku prawnego uregulowane prze..., uregulowanego przepisami regulującymi pracę, a więc dla stosunku pracy, o którym mowa w Kodeksie pracy. Skarżący podnosił, że w związku z tym, że..., warto zwrócić uwagę na zapisy Karty Nauczyciela w art. 10a ust. 2, stosownie do które..., zgodnie z którym w przypadku nauczycieli prowadzących zajęcia bezpośrednio z uczniami lub wychowankami w wymiarze nie wyższym niż 4 godziny tygodniowo, powierzenie prowadzenia tych zajęć może nastąpić również na innej podstawie niż umowa o pracę, jeśli w treści łączącego stosunku, strony stosunku prawnego nie przeważają cechy charakterystyczne dla stosunku pracy. W omawianym przepisie Karty Nauczyciela podnosił skarżący, ustawodawca w stosunku do nauczycieli nieprowadzących zajęć na podstawie stosunku pracy, unika odkreślenia ich czynności jako pracy, wskazując, iż dochodzi do powierzenia prowadzenia zajęć. Omawiany zapis w Karcie Nauczyciela potwierdza nie tylko spójność prezentowanej w odwołaniu wykładni z regułami wykładni językowej, ale i wykładni systemowej. Ponadto odwołujący się wskazywał, że poprawność prezentowanej wykładni przepisu art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych potwierdza także orzecznictwo sądowe. W wyroku z dnia 20 maja 2015 r., sygn. akt VIII U 416/15, Sąd Okręgowy w Gliwicach rozpatrywał kwestię przyznania prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Sąd ten zaznaczył, że przepis art. 4 ust. 1 omawianej ustawy w pkt. 3 mówi o rozwiązaniu stosunku pracy, czyli stosunku uregulowanego przez przepisy Kodeksu pracy, zaś ubezpieczona wykonywała umowę cywilną, a to umowę zlecenia. Brak podstaw do wywodzenia z art. 4 ust. 1 omawianej ustawy, że wykonywanie umowy cywilnej wyklucza powstanie prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Zdaniem odwołującego się przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych należy interpretować ściśle, zatem niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca, ale także nie jest dopuszczalne wymaganie spełnienia warunków wnioskodawcy, które w przepisie nie zostały zawarte. Otrzymany przez powoda R. Z. przychód związany jest ze zleceniem mu czynności mających umożliwić przeprowadzenie egzaminu w czasie trwania tak zwanego strajku nauczycieli. Rozpatrując zatem niniejszą sprawę na gruncie aksjologicznym trzeba wskazać, iż zgodnie ze stanowiskiem organu mandant, powód miałby ponieść sankcję za działanie stanowiące odpowiedź na zaistnienie ważnej potrzeby społecznej, działając zgodnie z etosem, z jakim wiąże się praca pedagogiczna i w poczuciu społecznego obowiązku, otrzymując jedynie ubocznie skromną kwotę, nie tylko w stosunku do poświęconego czasu, ale przede wszystkim w stosunku do wysokości świadczenia kompensacyjnego. W tym miejscu z ostrożności procesowej skarżący podnosił także, iż warto przytoczyć treść art. 84 ustęp 8 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym zakład może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności. Dodatkowo wobec okoliczności uzasadnienia decyzji, wątpliwości odwołującego się, budzi poprawność decyzji w kontekście pouczenia mandata o braku prawa do pobierania świadczenia kompensacyjnego, które to w świetle art. 84 ustęp 2 punkt 1 Ustawy o systemie Ubezpieczeń Społecznych jest niezbędne dla wydania decyzji o zwrocie pobranego świadczenia, przy czym wykazanie tej okoliczności, ciężar dowodu, spoczywa na organie. Wskazując na powyższą argumentację, odwołujący wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uznanie, że po, że nie ma on obowiązku zwrotu nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego za okres od 1 kwietnia 2019 r. do 30 kwietnia 2019 r. oraz o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz odwołującego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje. Ubezpieczony R. Z. uprawniony był do świadczenia nauczycielskiego, świadczenia kompensacyjnego zgodnie z decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 18 września 2018 r. od dnia 1 września 2018 r. Decyzja, karta 14 akt dotyczących świadczenia rekompensacyjnego prowadzonych przez ZUS. Zaskarżona decyzja została wydana w związku z umową zlecenia zawartą przez ubezpieczonego w dniu 12 kwietnia 2019 r. ze Szkołą Podstawową imienia T. K. w J.. Na mocy § 1 tej umowy zleceniodawca, czyli Szkoła Podstawowa zleca, a zleceniobiorca, czyli ubezpieczony R. Z., zobowiązuje się, przyjmuje do wykonania prace związane z udziałem w zespole nadzorującym egzamin gimja..., gimnazjalny i egzamin ośmioklasisty w Szkole Podstawowej imienia T. K. w J., ulica (...). Rozpoczęcie czynności eg..., nad..., związanych z nadzoro..., z udziałem w zespole nadzorującym miało nastąpić i nastąpiło w dniu 12 kwietnia 2019 r., a zakończyło się

15 kwietnia 2019 r. Łączny czas realizacji zlecenia nie przekraczał 11 godzin. Zgodnie z paragrafem 3 umowy zlecenia za wykonane czynności wymienione w pkt. 1, R. Z., jako zleceniodaw..., jako zleceniobiorca miał otrzymać wynagrodzenie brutto w wysokości 40 zł za godzinę za wykonywania czynności przewidzianych w umowie zlecenia, w związku z tym, iż..., dowód, umowa zlecenia, karta 28. Zgodnie z zaświadczeniem Szkoły Podstawowej imienia T. K. w J. na podstawie powyższej umowy zlecenia ubezpieczony uzyskał przychód w kwocie 757 zł 22 gr. Na tle zawarcia przez ubezpieczonego powyższej umowy, powstał zu..., spór między stronami wynikający z wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji. Organ Rentowy, wydając powyższą decyzję, powołał jako podstawę prawną art. 138 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, natomiast przywołał także, chociaż nie wskazał wprost, brzmienie art. 9 ustępu 1 Ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, Dziennik Ustaw z 2018 r. poz. 128 tekst jednolity, zgodnie z którym to przepisem prawo do świadczenia, wskazał ustęp 2 art. 9, zgodnie z którym to przepisem prawo do świadczenia ulega zawieszeniu bez względu na wysokość uzyskanego przychodu w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w jednostkach, o których mowa w art. 1 Ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. Nie ulega wątpliwości, że umowę zlecenia ubezpieczony zawarł z jednostką, o której mowa w art. 1 Ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, albowiem była to szkoła podstawowa. Natomiast w ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy dokonał błędnej wykładni art. 9 ust. 2 powołanej Ustawy, albowiem w ocenie Sądu Okręgowego przepis ten odnosi się tylko do podjęcia zatrudnienia w formie pracy, czyli w ramach stosunku pracy. Ubezpieczony natomiast zatrudniony był w ramach umowy cywilnoprawnej. Podobne stanowisko wyraził w literaturze przedmiotu K. L. [f 00:19:20.428] w krótkim opracowaniu, czy nauczyciel przebywający na nauczycielskim świadczeniu kompensacyjnym po reformie oświaty ma prawo do dalszego zatrudnienia w ramach umowy zlecenia. Komentator stwierdził, że nawiązanie umowy cywilnoprawnej nie jest zatrudnieniem w szkole w rozumieniu prawa pracy. Zatem osoby, które nawiązały umowy cywilnoprawne ze szkołą nie są nauczycielami w rozumieniu art. 1 ustępu 2 pkt. 2 Karty Nauczyciela i z tego względu nie mogą być członkami np. rady pedagogicznej na takich samych zasadach na jakich zasiadają w niej nauczyciele. Tym samym nie mogą też realizować obowiązków nauczycielskich, o których mowa w artykule 42 ust. 2 Karty Nauczyciela. Podzielając tę wykładnię przepisu art. 9 ust. 2 Ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję za wadliwą, gdyż wykraczała ona poza ścisłą wykładnię tego przepisu. Ponadto przywołać należy w tym miejscu także wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 11 lipca 2018 r. III AUa 481/18 LEX nr 2935653. Z tezą tego wyroku Sąd Okręgowy w pełni się zgadza i brzmi ona w ten sposób, że skoro prawo do świadczenia kompensacyjnego przysługuje za odejście z zawodu, przepis ten należy interpretować w taki sposób, że osoby pobierające świadczenie kompensacyjne mogą podejmować zatrudnienie u dowolnego pracodawcy, w tym również w jednostkach wymienionych w art. 1 Karty Nauczyciela, ale nie mogą powrócić do zawodu nauczyciela, ani na stanowisko wymagające przygotowania pedagogicznego. Nie powinno mieć znaczenia gdzie osoba uprawniona do świadczenia kompensacyjnego podejmie pracę np. sekretarki, sprzątaczk, inspektora BHP, księgowej, czy urzędniczki w szkole, w urzędzie, czy w spółce, bowiem cel jaki przyświecał ustawodawcy polegał na przeciwdziałaniu pozornemu odchodzeniu z zawodu nauczyciela przed osiągnięciem wieku emerytalnego, a następnie powrotowi do tego zawodu, ale już ze świadczeniem z budżetu państwa. W ocenie Sądu Okręgowego wykonanie przez 11 godzin usług na podstawie umowy zlecenia, w istocie umowy o świadczenie usług, polegających na udziale w zespole nadzorującym egzamin i egzamin..., egzamin gimnazjalny i egzamin ośmioklasisty w Szkole Podstawowej imienia T. K. w J. przez ubezpieczonego nie może być w żaden sposób ujmowane tak jak uczynił to organ rentowy, jako powrót do zawodu nauczyciela, albowiem ubezpieczony nie prowadził w tym czasie żadnych zajęć nauczycielskich, a jego usługi świadczone na rzecz szkoły na podstawie umowy zlecenia 2..., z dnia 12 kwietnia 2019 r. ograniczały się wyłącznie do prac związanych z udziałem w zespole nadzorujących egzamin gimnazjalny i egzamin ośmioklasisty. Z tego względu Sąd Okręgowy na podstawie art. 477 ze znacznikiem 14 § 2 k.p.c. w związku z prezentowaną wykładnią art. 9 ust. 2 Ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych orzekł jak w pkt. 1 wyroku. Na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz artykułem 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. Dz. U. z 2018 r. pozycja 265, obciążył Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako stronę przegrywającą spór kosztami procesu poniesionymi przez powoda dla obrony swoich praw jako osoby ubezpieczonej w niniejszym procesie.